

**Necessitats educatives específiques de caràcter
cognitiu en Educació Infantil**

Codi: 105052

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Cristina Laborda Molla

Correu electrònic: cristina.laborda@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Es recomana haver cursat les assignatures "Inclusió Educativa: NEE" i "Desenvolupament de la personalitat 0-6".

Objectius

Aquesta assignatura forma part de la matèria Educació Inclusiva. En el marc de l'escola inclusiva actual es fa necessari un context en el que el docent, com agent d'innovació i gestió de la diversitat, faciliti la transformació de l'escola ordinària a fi i efecte d'augmentar la seva capacitat per atendre a tot l'alumnat, posant l'èmfasi en l'alumnat amb necessitats educatives específiques de caràcter cognitiu. Els dos objectius formatius a aconseguir són:

1. Dissenyar processos d'ensenyament-aprenentatge per donar resposta a les necessitats educatives de l'alumnat en contextos de diversitat.
2. Dinamitzar processos d'inclusió educativa dins d'un marc col·laboratiu en espais multiprofessionals.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar com orientador de pares i mares en relació amb l'educació familiar en el període 0-6
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.
- Identificar dificultats d'aprenentatge, disfuncions cognitives i les relacionades amb l'atenció.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació a l'acció.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit integrant-hi les dimensions social, econòmica i mediambiental.
2. Analitzar experiències de bones pràctiques en el procés d'inclusió educativa per abordar processos de col·laboració entre els diferents agents educatius.
3. Analitzar i identificar necessitats educatives dels estudiants per dissenyar estratègies d'ensenyament-aprenentatge en un context d'escola inclusiva.
4. Aportar idees i saber-les integrar en el treball conjunt de l'equip.
5. Comprendre el procés d'inclusió educativa per analitzar la pràctica docent i el context institucional que l'engloba.
6. Establir equips de treball per poder desenvolupar activitats de forma autònoma.
7. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

BLOC A: FONAMENTS DEL PROCÉS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE.

1. Clarificació conceptual i conceptualització de la discapacitat.
2. Fonaments dels models de processament cognitiu i les seves bases educatives.
3. El llenguatge simbòlic en l'alumnat amb discapacitats cognitives.
4. Estratègies pel desenvolupament educatiu en les diferents síndromes cognitives.
 - 4.1 Context escolar.
 - 4.2 Context familiar.
 - 4.3 Context social.

BLOC B: FONAMENTS TEÒRICS

5. Desenvolupament cognitiu i processos cognitius bàsics: Atenció, percepció i memòria. Processos d'aprenentatge: factors intrapersonals, interpersonals i socioambientals.
6. Concepte de capacitat intel·lectual.
 - 6.1 Conceptualització de les altes capacitats intel·lectuals.
 - 6.2 Característiques evolutives de l'alumnat amb discapacitat intel·lectual i altes capacitats.
 - 6.3 Les altes capacitats intel·lectuals i la discapacitat intel·lectual en el marc de l'escola inclusiva. Marc normatiu.
7. Avaluació de les altes capacitats i de la discapacitat intel·lectual. Millora de la detecció i de la posterior atenció psicopedagògica. Punts forts i punts febles.
8. Els serveis educatius en la discapacitat intel·lectual i en les altes capacitats.

Metodologia

Les activitats formatives que tenen lloc en aquesta assignatura són de tipus dirigit, supervisat i autònom:

Les classes presencials estan dirigides pel professorat de l'assignatura i es realitzen en els espais de la Facultat. Són classes en gran grup que combinen l'exposició, reflexió i debat dels principals continguts i elements de discussió dels diferents blocs. Hi ha també espais de treball en grup petit per analitzar i debatre les activitats proposades pel professorat per tal de complementar les sessions teòriques.

Les activitats supervisades pel professor fora de l'aula inclouen el conjunt de tutories individuals i grupals, físiques i virtuals, que han de servir per resoldre dificultats, orientar tasques i assegurar la comprensió dels aprenentatges de l'assignatura.

El treball de tipus autònom és el que realitza l'estudiant de forma independent i suposa la preparació de lectures, casos i altres tipus de tasques per tal de treure el màxim aprofitament de les sessions i assolir els objectius de l'assignatura

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Treball no presencial, dirigit a partir de pautes i guies donades pel professorat	30	1,2	4, 6
Tipus: Supervisades			
Anàlisi de documents, exposicions dels estudiants, visionats de pel·lícules, reflexions sobre les qüestions bàsiques dels continguts, etc.	45	1,8	2, 5
Tipus: Autònomes			
Preparació individual i grupal dels treballs, lectures i anàlisi de casos. Estudi de la matèria i preparació de proves	75	3	2, 3, 5

Avaluació

L'avaluació que es porta a terme en aquesta assignatura és continuada i es distribueix en dos blocs temàtics estructurats de la següent manera:

Bloc A (50%): temes 1, 2, 3, 4.

Bloc B (50%): temes 5, 6, 7 i 8.

L'avaluació es basarà en 4 evidències avaluatives, que han d'estar aprovades amb un 5 per fer mitja. Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adient de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit, se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria realitzant una recuperació final amb data del 26 de juny. No es contempla la possibilitat de que la recuperació serveixi per pujar nota. Si finalment no s'aprova algun dels blocs (per suspès o NP), significarà que no s'han assolit els mínims esperats i se suspendrà l'assignatura amb la qualificació corresponent al bloc suspès.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri, en les activitats que se li proposin, una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent.

Els resultats de cadascuna de les avaluacions s'hauran de publicar en el campus virtual en el termini màxim de 15 dies després de la seva realització, i s'haurà d'oferir una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació.

L'assistència a les sessions presencials és obligatòria, l'estudiant ha d'assistir a un mínim del 80%. En cas contrari l'avaluació correspondrà a un NP.

D'acord a la normativa UAB, el plagiat o còpia d'algun treball o prova escrita es penalitzarà amb un 0 com a nota de l'assignatura perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor/a considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació, i per tant, tindrà suspesa l'assignatura.

El tractament de casos particulars, dubtes, suggeriments, etc., s'haurà de plantejar als/les professors/es del bloc corresponent. L'avaluació d'aquesta assignatura segueix els Criteris i pautes generals d'avaluació de la Facultat de Ciències de l'Educació, segons l'Acord de la Comissió Ordenació Acadèmica 28 d'abril de 2011, 4 de juny de 2014 i 28 de maig de 2015. Tota aquesta informació més el cronograma específic i d'altra informació addicional es penjarà a l'inici del curs en el campus virtual de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Evidències individuals del treball a l'aula (al llarg del curs - oral i escrites)	20%	0	0	2, 3, 4, 5, 7
Reflexió escrita individual de síntesi final (22/05/23)	30%	0	0	3, 5
Treball escrit bloc A en grup (12/06/23)	25%	0	0	1, 4, 5, 6
Treball escrit bloc B en grup (19/06/23)	25%	0	0	1, 2, 3

Bibliografia

AAIDD (2010). *Intellectual Disability. Definition, Classification, and Systems of Supports*. Washington, D.C.: American Association on Intellectual and Developmental Disabilities. Traducció al castellà: AAIDD (2011). Discapacidad Intelectual. Definición, Clasificación y Sistemas de Apoyo. Madrid: Alianza Editorial.

AAMR (2007). *Escala d'intensitat dels suports. Manual de l'usuari*. Barcelona: APPS.

AAMR (2006). *El retard mental. Definició, classificació i sistemes de suport*. Vic: EUMO Editorial. (Aquesta obra és la traducció al català del Manual de l'AAMR de 2002).

Arellano, A. y Peralta, F. (2013). Autodeterminación de las personas con discapacidad intelectual como objetivo educativo y derecho básico: estado de la cuestión. *Revista Española de Discapacidad*, 1 (1), 97-117. doi: <http://dx.doi.org/10.5569/2340-5104.01.01.05>

Duran, D., Giné, C. y Marchesi, A. (2010). Guia per a l'anàlisi, la reflexió i la valoració de pràctiques inclusives. Barcelona: Departament d'Educació.

Departament d'Ensenyament (Generalitat de Catalunya) (2013). Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu - Guia per a mestres i professors, Servei de Comunicació i Publicacions.

Departament d'Ensenyament (Generalitat de Catalunya) (2013). Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu - Guia per als equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) i els orientadors dels instituts, Servei de Comunicació i Publicacions.

Echeita, G. i Aisow M. (2010). *La Educacion inclusiva como derecho. Marco de referencia y pautas de accion para el desarrollo de una revolucion pendiente*. Ponencia II Congreso Iberoamericano de Síndrome de Down. https://www.uam.es/personal_pdi/stmaria/sarrio/DOCUMENTOS,%20ARTICULOS,%20PONENCIAS,/Educacion%20Inclusiva.pdf

European Union Agency for Fundamental Rights - FRA (2014). The fundamental rights of persons with intellectual disabilities and persons with mental Health problems.
[https://fra.europa.eu/en/publication/2010/fundamental-rights-persons-intellectual-disabilities-and-persons-mental-](https://fra.europa.eu/en/publication/2010/fundamental-rights-persons-intellectual-disabilities-and-persons-mental)

Federació Allen i Càtedra de Innovació Social de la Universitat de Lleida. Alsinet, C., Feliu, B., Torres, M. (2017). *Revisió del model dels serveis de suport per a les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament*. http://www.allem.cat/uploads/news_files/0bf2671633e5c53f6e825fc29584731b5fb930af.pdf

Giné, C. (coord.); Basil, C.; Bolea, E.; Díaz-Estébanez, E.; Leonhard, M.; Marchesi, A.; Riviére, A. y Soro-Camats, E. (2003). *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.

Pallisera, M. (2011) Apoyando proyectos de vida inclusivos: Claves para transformar las prácticas socioeducativas de personas adultas con discapacidad intelectual. *Revista de Educación Inclusiva* 3(3), 69-87.

Pallisera, M., Fullana, J., Vilà, M., Jiménez, P., Castro, M., Puyaltó, C., Montero, M. y Martín, R. (2014). Análisis de los apoyos que reciben los jóvenes con discapacidad intelectual en su transición a la vida adulta en España: una investigación a partir de experiencias de profesionales y personas con discapacidad", *Revista Espanola de Discapacidad*, 2 (2), 27-43.

Salazar Chavez, B. M. (2017) La lectoescritura como facilitador de la integración social en alumnos con discapacidad intelectual. *Ciencia y futuro* 7(1), 147-162.

Sánchez, J. L. (2004) Enseñar a leer a los alumnos con discapacidad intelectual: una reflexión sobre la pràctica.

Bibliografia complementària

Bronfenbrenner, U. (1987). *Ecología del desarrollo humano. Cognición y desarrollo humano*. Barcelona: Paidós.
<http://psicopedagogosrioiv.com.ar/wordpress%20colegio/wp-content/uploads/2017/07/la-ecologia-del-desarrollo->

Diari Ara 06/12/2018. *Unes 100.000 persones amb discapacitat intel·lectual podran votar en les pròximes eleccions generals*.
http://www.ara.cat/societat/100000-persones-discapacitat-podran-votar-proximes-eleccions_0_2138186284.html

DINCAT. Autogestors i autorepresentació. http://www.dincat.cat/ca/autogestors-i-autorepresentacio_13139

Font, J. (2005). La evaluación del alumnado con retraso mental. En A. M. Sánchez-Cano, A. M. i Bonals, A. J. (Coords.). *La evaluación psicológica*. Barcelona: Graó, pp.417-450.

Flórez, J. (2014). *Retos de la Neurociencia en el Siglo XXI. El reto de la discapacidad intel·lectual*. Conferencia pronunciada en la Real Academia Nacional de Medicina, Madrid, 6 de junio de 2014.

Gifré Monreal, M. i Esteban Guitart M. (2012). Consideraciones educativas de la perspectiva ecológica de Urie Bronfenbrenner. *Contextos Educativos: Revista de Educación* 15, 79-92.
ConsideracionesEducativasDeLaPerspectivaEcologicaD-3972894.pdf

Laborda, C. y González, H. (2017). Estudio cualitativo sobre discapacidad intelectual y trabajo protegido. La orientación como herramienta para mejorar la calidad de vida. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía* 28 (3), 82-98.

Plancarte, P. (2017). Inclusión educativa y cultura inclusiva. *Revista Nacional e Internacional de Educación Inclusiva*, 10(2) pp 213-226.

Plena inclusión. *Una educación inclusiva para una vida plena*. Recuperat el 29/04/2019.
https://www.plenainclusion.org/que_hacemos/educacion-inclusiva

Plena inclusión. Programa de ciudadanía activa. Recuperat el 05/04/2019.

https://www.plenainclusion.org/que_hacemos/apoyamos-a-las-personas/ciudadania-participacion

Serra, M. (2008). *Quiet*. Editorial Empúries.

Sole, A. (2016) Tinc una discapacitat, no una diversitat funcional. Diari ARA.

https://www.ara.cat/societat/discapacitat-no-diversitat-funcional_0_1588041214.html

Thomson, J. R.; Schalock, R. L.; Agosta, J.; Teninty, L. y Fortune, J. (2014). How the Supports Paradigm Is Transforming the Developmental Disabilities Service System. *Inclusion*, 2 (2), 86-99.

Verdugo, M.A. y Bermejo, B.G. (2009). *Discapacidad intelectual. Adaptación social y problemas de comportamiento*. Madrid: Pirámide.

Vives, M. y Miralles, F. (2014). *Si creus en mi, et sorprendré*. Barcelona: Columna Edicions.

Programari

No aplica en aquesta assignatura.